Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE
TAMARE ĆAPETA,
predstavljeni 4. julija 2024[1]

Zadeva C-370/23

Mesto Rimavská Sobota
proti
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki ga je vložilo Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (vrhovno upravno sodišče Slovaške republike, Slovaška))

„Predhodno odločanje – Okolje – Uredba (EU) št. 995/2010 – Les in lesni proizvodi – Pojma ‚gospodarski subjekt' in ‚dajanje na trg'"

I. Uvod

1. Mesto Rimavská Sobota (v nadaljevanju: pritožnik) je občina v rečni dolini v Slovenské rudohorie (Slovaško rudogorje) na jugu Slovaške. Upravlja občinski gozd.

2. Junija 2018 je pritožnik prodal določeno količino lesa pravni osebi, nato pa so ga pristojni organi oglobili, ker ni imel vzpostavljenega sistema potrebne skrbnosti, kot to zahteva slovaški zakon o lesu,[2] s katerim se izvaja Uredba (EU) št. 995/2010 (v nadaljevanju: Uredba o lesu).[3]

3. Pri izpodbijanju te globe pred slovaškimi sodišči pritožnik med drugim trdi, da za namene zadevne transakcije ne deluje kot „gospodarski subjekt" v smislu Uredbe o lesu in da zato zanj obveznost potrebne skrbnosti, ki izhaja iz te uredbe, ne bi smela veljati.

II. Dejansko stanje zadeve in vprašanje za predhodno odločanje

4. Pritožnik je 11. junija 2018 z družbo MK&MK Holz, s.r.o. (v nadaljevanju: kupec) sklenil pogodbo o prodaji lesa.

[1] Jezik izvirnika: angleščina.

[2] Zákon č. 113/2018 Z. z. o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh a o zmene a doplnení zákona č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (zakon št. 113/2018 o dajanju lesa in lesnih proizvodov na notranji trg ter o spremembah in dopolnitvah zakona št. 280/2017 o zagotavljanju podpore in subvencij za kmetijstvo in razvoj podeželja ter o spremembi zakona št. 292/2014 o sofinanciranju iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov ter o spremembah in dopolnitvah nekaterih zakonov, v nadaljevanju: slovaški zakon o lesu).

[3] Uredba Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode (UL 2010, L 295, str. 23, v nadaljevanju: Uredba o lesu).

5. Glede na nacionalni spis je pritožnik v skladu s pogoji te pogodbe kupcu prodal določeno količino lesa (izraženo v kubičnih metrih). Po tej pogodbi naj bi kupec „izvedel“ pridobitev lesa do 31. decembra 2018. Pogodba je določala tudi posebne parcele (gozdnega) zemljišča v občinskem gozdu Rimavská Sobota, kjer naj bi potekala pridobitev. Uslužbenci pritožnika naj bi nadzorovali kupčevo sečnjo dreves in merili pridobljene količine, da bi zagotovili popolno izpolnitev pogodbenih pogojev. V zameno za prejem dogovorjene količine lesa naj bi kupec pritožniku plačal fiksno ceno za kubični meter lesa skupaj z DDV.

6. Po navedbah predložitvenega sodišča je poleg tega pritožnik les podobno prodajal fizičnim osebam za uporabo kot les za ogrevanje. [4]

7. Z odločbo z dne 25. junija 2019, sprejeto na podlagi prejšnje odločbe Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia (slovaški inšpektorat za gozdove in gozdno industrijo), je Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ministrstvo za kmetijstvo in razvoj podeželja Slovaške republike, Slovaška, v nadaljevanju: ministrstvo) ugotovilo, da je pritožnik storil upravni prekršek po slovaškem zakonu o lesu, ker v svoji vlogi „gospodarskega subjekta“ ni vzdrževal sistema potrebne skrbnosti, da bi preprečil, da bi se nezakonito pridobljen les ali lesni proizvodi prvič dali na notranji trg. Izreklo mu je globo v višini 2000 EUR.

8. Pritožnik je to globo izpodbijal pred Krajský súd v Banskej Bystrici (okrožno sodišče v Banski Bystrici, Slovaška). Navedeno sodišče je to tožbo zavrnilo.

9. V pritožbenem postopku pred Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (vrhovno upravno sodišče Slovaške republike, Slovaška, v nadaljevanju: predložitveno sodišče) pritožnik trdi, da ni „gospodarski subjekt“ v smislu Uredbe o lesu.

10. Opredelitev „gospodarskega subjekta“ je podana v členu 2(c) Uredbe o lesu, kjer je navedeno, da „gospodarski subjekt“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki daje na trg les ali lesne proizvode.

11. V členu 2(b) Uredbe o lesu je poleg tega pojasnjeno, da „dajanje na trg“ pomeni vsako prvo dobavo lesa in lesnih proizvodov za distribucijo ali uporabo na notranjem trgu v okviru gospodarske dejavnosti, bodisi odplačno ali neodplačno.

12. V zvezi s tem pritožnik zatrjuje, da v skladu s pogodbenimi pogoji „daje lesne proizvode prvič na trg“ kupec, saj ta pridobi zadevni les. Tako naj bi kupec, in ne pritožnik, deloval kot „gospodarski subjekt“ za to posebno vrsto transakcije in naj bi obveznost potrebne skrbnosti iz Uredbe o lesu veljala zanj. Skladno s tem pritožnik trdi, da mu ni mogoče očitati, da ni vzpostavil sistema potrebne skrbnosti.

13. Ministrstvo meni, da ker je pritožnik les prodal neposredno tretji osebi, vendar ne da bi prenesel vse pravice, ki izhajajo iz statusa upravljavca gozda po slovaškem pravu, je edini podvržen obveznosti vodenja posebnih evidenc, ki jih zahteva Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch (zakon št. 326/2005 o gozdarstvu), kakor je bil spremenjen, za izvajanje sistema potrebne skrbnosti.

[4] Čeprav moram dodati, da nismo seznanjeni z nobenimi informacijami o teh transakcijah, razen skromne razlage o njihovem obstoju v sklepu predložitvenega sodišča.

14. Na podlagi tega dejanskega in pravnega ozadja je Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (vrhovno upravno sodišče Slovaške republike) prekinilo postopek in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali je treba člen 2(b) Uredbe [št. 995/2010] razlagati tako, da se kot dajanje lesa na trg šteje tudi prodaja neobdelanega lesa ali lesa za ogrevanje v smislu Priloge 1 k tej uredbi, če je v pogodbi določeno, da pridobitev lesa opravi kupec po navodilih in pod nadzorom prodajalca?“

15. Pisna stališča so predložile madžarska in slovaška vlada ter Evropska komisija. Zadnji dve stranki sta na obravnavi 15. maja 2024 tudi podali ustne navedbe.

III. Analiza

16. Ti sklepni predlogi so strukturirani, kot sledi. Najprej bom zavzela stališče glede pomislekov slovaške vlade v zvezi z dopustnostjo obravnavanega predloga (A). Nato se bom posvetila razlagi, za katero prosi predložitveno sodišče (B). Pri tem bom na kratko predstavila sistem, vzpostavljen z Uredbo o lesu (B.1), nato pa razložila, zakaj menim, da ima v sporni vrsti ureditve v obravnavani zadevi pritožnik status „gospodarskega subjekta“ (B.2).

A. Dopustnost

17. Slovaška vlada je izrazila dvome o dopustnosti predloga. Meni, da vprašanje, kot ga je zastavilo predložitveno sodišče, zahteva, da Sodišče *uporabi* Uredbo o lesu za dejansko stanje iz postopka v glavni stvari. Vendar ne predlaga, naj Sodišče ugotovi, da je obravnavani predlog nedopusten. Namesto tega predlaga, da se vprašanje preoblikuje tako, da se bo splošneje nanašalo na razlago Uredbe o lesu.

18. Nisem prepričana, da je treba vprašanje, kot je bilo zastavljeno, preoblikovati. V tem vprašanju, kot je bilo zastavljeno Sodišču, je že upoštevana delitev dela iz člena 267 PDEU, prvi odstavek, med *razlago* prava Unije (ki je končno prepuščena Sodišču) in *uporabo* tega prava (kar je naloga nacionalnih sodišč).

19. Torej je mogoče na vprašanje odgovoriti, kakor je bilo zastavljeno, tudi če, kot bo prikazano, koristen odgovor predložitvenemu sodišču zahteva dodatno razlago drugih delov Uredbe o lesu, in ne le njenega člena 2(b).

B. Vsebinska presoja

1. Umestitev Uredbe o lesu v njenem kontekstu

20. Akcijski načrt za izvrševanje zakonodaje, upravljanje in trgovanje na področju gozdov (FLEGT) iz leta 2003[5] priznava „naraščajoč problem nezakonite sečnje in s tem povezane trgovine“ kot eno od prednostnih nalog Komisije.[6]

[5] Glej Sporočilo Komisije Svetu in Evropskemu parlamentu „Izvrševanje zakonodaje, upravljanje in trgovanje na področju gozdov (FLEGT): predlog akcijskega načrta EU“, COM(2003) 251 final (v nadaljevanju: akcijski načrt FLEGT).

[6] Glej akcijski načrt FLEGT, str. 3.

21. Da bi se zmanjšala nezakonita sečnja in proizvodnja lesa ter s tem povezana degradacija in krčenje gozdov, je akcijski načrt FLEGT privedel do dveh ključnih predpisov: Uredbe FLEGT[7] in Uredbe o lesu.

22. Uredba FLEGT ureja uvoz lesa in lesnih proizvodov v Evropsko unijo iz držav, s katerimi Evropska unija sklene posebne vrste partnerskih sporazumov.[8] V ta namen uvaja sistem „dovoljenj FLEGT“. To so v bistvu upravna potrdila, ki jih izdajo pristojni organi partnerske države in s katerimi lahko uvoznik lesa in lesnih proizvodov v Evropski uniji potrdi, da so bili proizvodi, ki jih želi dati na notranji trg, pridobljeni v skladu z uporabno nacionalno zakonodajo partnerske države. Povedano drugače, dovoljenja FLEGT potrjujejo, da so bili uvoženi proizvodi „zakonito pridobljeni“.[9]

23. Uredba o lesu je veliko širši instrument. Veljati je začela 2. decembra 2010 in se uporablja od 3. marca 2013.[10]

24. Ureja dajanje na notranji trg *vsega* lesa in lesnih proizvodov, ki spadajo na njeno področje uporabe,[11] naj so proizvedeni v Evropski uniji ali ne in ne glede na to, ali so bili zadevni les in lesni proizvodi uvoženi iz države partnerice FLEGT.

[7] Uredba Sveta (ES) št. 2173/2005 z dne 20. decembra 2005 o vzpostavitvi sheme izdajanja dovoljenj FLEGT za uvoz lesa v Evropsko skupnost (UL 2005, L 347, str. 1, v nadaljevanju: Uredba FLEGT). Podrobna pravila za izvajanje Uredbe FLEGT so bila določena z Uredbo Komisije (ES) št. 1024/2008 z dne 17. oktobra 2008 o podrobnih pravilih za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 2173/2005 o vzpostavitvi sheme izdajanja dovoljenj FLEGT za uvoz lesa v Evropsko skupnost (UL 2008, L 277, str. 23).

[8] V času pisanja je bil edini prostovoljni sporazum o partnerstvu, ki je začel veljati, sklenjen z Republiko Indonezijo; glej Prostovoljni sporazum o partnerstvu med Evropsko unijo in Republiko Indonezijo o izvrševanju zakonodaje, upravljanju in trgovanju na področju gozdov pri uvozu lesnih proizvodov v Evropsko unijo (UL 2014, L 150, str. 252). Številni sporazumi z drugimi tretjimi državami, čeprav so že sklenjeni, še niso začeli veljati; glej na primer Prostovoljni sporazum o partnerstvu med Evropsko unijo in Republiko Kamerun o izvrševanju zakonodaje, upravljanju in trgovanju na področju gozdov pri uvozu lesa in lesnih proizvodov v Evropsko unijo (FLEGT) (UL 2011, L 92, str. 4), in Prostovoljni sporazum o partnerstvu med Evropsko unijo in Republiko Kongo o izvrševanju zakonodaje, upravljanju in trgovanju na področju gozdov pri uvozu lesa in lesnih proizvodov v Evropsko unijo (FLEGT) (UL 2011, L 92, str. 127). Vendar se zdi, da je Prostovoljni sporazum o partnerstvu med Evropsko skupnostjo in Republiko Gano o izvrševanju zakonodaje, upravljanju in trgovanju na področju gozdov pri uvozu lesnih proizvodov v Skupnost (UL 2010, L 70, str. 3), čeprav prav tako še ni začel veljati, v naprednih fazah pogajanj o njegovem izvajanju; glej VPA Africa-Latin America, „Ghana and the EU advance toward FLEGT licensing in their joint effort to combat trade in illegal timber“ (Gana in EU napredujeta v smeri izdajanja dovoljenj FLEGT v skupnem prizadevanju za boj proti trgovini z nezakonitim lesom), na voljo na: https://flegtvpafacility.org/ghana-eu-advance-toward-flegt-licensing-joint-effort-combat-trade-illegal-timber/.

[9] Glej člen 1(1) in (2), člen 2(10) in člen 4(1) Uredbe FLEGT ter uvodne izjave 3, 6 in 7 te uredbe.

[10] S 30. decembrom 2024 bo Uredba o lesu razveljavljena in postopno nadomeščena z Uredbo (EU) 2023/1115 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. maja 2023 o omogočanju dostopnosti nekaterih primarnih in drugih proizvodov, povezanih s krčenjem in degradacijo gozdov, na trgu Unije in njihovem izvozu iz Unije ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 995/2010 (UL 2023, L 150, str. 206, v nadaljevanju: Uredba o krčenju gozdov). Ta uredba je bila sprejeta po „preverjanju ustreznosti“ leta 2021, ki je med drugim razkrilo, da Uredba o lesu ni dosegla svojih ciljev preprečitve dajanja nezakonito pridobljenega lesa na notranji trg (glej delovni dokument služb Komisije – Preverjanje ustreznosti Uredbe (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode (Uredba EU o lesu) in Uredbe (ES) št. 2173/2005 z dne 20. decembra 2005 o vzpostavitvi sheme izdajanja dovoljenj FLEGT za uvoz lesa v Evropsko skupnost (Uredba FLEGT) (SWD(2021) 328 final)). Uredba o krčenju gozdov določa splošno prepoved dajanja proizvodov, ki vsebujejo nekatere primarne proizvode, so bili z njimi krmljeni ali so bili iz njih proizvedeni, vključno z mesom goveda (govedino), usnjem, kakavovim maslom, čokolado, izbranimi derivati na osnovi palmovega olja, pohištvom, potiskanim papirjem in vezanim lesom, na trg, vključno z izvozom iz Evropske unije, razen če je dokazano, da ti proizvodi ne povzročajo krčenja gozdov ter izpolnjujejo druge vsebinske in formalne zahteve (glej člen 1(1), člen 2(1) in člen 3 Uredbe o krčenju gozdov). Podobna pobuda poteka tudi v Združenih državah Amerike (glej predlog zakona, vložen 1. decembra 2023, z naslovom Spodbujanje čezmorske pravne države in okolju prijaznega trgovinskega zakona iz leta 2023; na voljo na: https://www.congress.gov/bill/118th-congress/senate-bill/3371/text) in je bila izvedena v Združenem kraljestvu (glej uvedbo – 12. decembra 2023 – priloge 17 k zakonu o okolju iz leta 2021; na voljo na: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2021/30/schedule/17/enacted).

[11] Stvarno področje uporabe Uredbe o lesu je določeno v njenem členu 2(a) in prilogi k tej uredbi. Za namene obravnavane zadeve ni sporno, da zadevni proizvodi spadajo na področje uporabe priloge.

25. Uredba o lesu ne obravnava nezakonite sečnje kot take, ampak je njen namen preprečiti takšne prakse z ureditvijo trga za trgovanje s pridobljenim lesom in lesnimi proizvodi v Evropski uniji. [12]

26. V ta namen ta uredba „gospodarskim subjektom“ nalaga dve horizontalni obveznosti. [13]

27. Prva obveznost te skupine je prepoved prvega dajanja nezakonito pridobljenega lesa ali proizvodov iz takega lesa na trg. [14] Druga takšna obveznost je uporaba sistema potrebne skrbnosti, preden se les ali lesni proizvodi prvič dajo na trg. [15]

28. Tak sistem potrebne skrbnosti, ki ga lahko oblikujejo gospodarski subjekti sami ali nadzorna organizacija, [16] mora vsebovati tri elemente: prvič, ukrepe in postopke, namenjene sledenju poreklu in zakonitosti lesa in lesnih proizvodov; [17] drugič, postopke ocenjevanja tveganja, ki omogočajo analizo in oceno tveganj nezakonito pridobljenega lesa in lesnih proizvodov, danih na trg; [18] in tretjič, v primerih, ko ugotovljena tveganja niso zanemarljiva, ukrepe za zmanjševanje tveganj, ki so ustrezni in sorazmerni za učinkovito zmanjšanje teh tveganj. [19]

2. Kdo je „gospodarski subjekt“ v obravnavani zadevi?

29. Predložitveno sodišče v bistvu prosi za razlago pojma „gospodarski subjekt“, da bi odločilo, ali je bila pritožniku pravilno naložena globa, ker ni imel vzpostavljenega sistema potrebne skrbnosti.

30. V skladu s členom 4(2) Uredbe o lesu obveznost potrebne skrbnosti, ki jo ta nalaga, velja samo za „gospodarske subjekte“. [20]

31. Ta obveznost je naložena, da se omogoči razumna sledljivost lesa in lesnih proizvodov, danih na notranji trg, [21] in se tako prispeva k preprečevanju trgovine z nezakonito pridobljenim lesom.

[12] Urejanje, kaj pomeni „nezakonita sečnja“, je namreč prepuščeno državam članicam in tretjim državam (vključno s partnerskimi državami), iz katerih izvirajo les in lesni proizvodi, ki spadajo na področje uporabe Uredbe o lesu. Glej člen 2(f) in (g) Uredbe o lesu.

[13] Zaradi popolnosti moram poudariti, da obstajajo tudi obveznosti za „trgovce“, ki jih člen 2(d) Uredbe o lesu opredeljuje kot „vsako fizično ali pravno osebo, ki v okviru gospodarske dejavnosti na notranjem trgu prodaja ali kupuje les ali lesne proizvode, ki so že bili dani na notranji trg“. V skladu s členom 5 te uredbe so trgovci dolžni izslediti zadevni les in lesne proizvode oziroma morajo biti sposobni navesti osebe, ki so *jim dobavile* zadevni les ali lesne proizvode, in tudi osebe, *katerim so dobavili* take proizvode.

[14] Glej člen 4(1) Uredbe o lesu v povezavi z njeno uvodno izjavo 12. Splošno o tej prepovedi glej Geraets, D., in Natens, B., „Governing through trade in compliance with WTO law: a case study of the European Union Timber Regulation“, v: Wouters, J., Marx, A., Geraets, D., in Natens, B. (ur.), *Global Governance through Trade*, Edward Elgar, Cheltenham, 2015.

[15] Glej člen 4(2) Uredbe o lesu v povezavi z njeno uvodno izjavo 16.

[16] Glej člen 8 Uredbe o lesu. Kolikor mi je znano, je Komisija priznala skupno 12 nadzornih organizacij, ki izpolnjujejo zahteve iz člena 8(2) Uredbe o lesu za delovanje kot „nadzorne organizacije“. Glej Objavo v skladu s členom 9 Uredbe (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode (UL 2015, C 384, str. 4).

[17] Glej člen 6(1)(a) in uvodno izjavo 17 Uredbe o lesu.

[18] Glej člen 6(1)(b) ter uvodni izjavi 16 in 17 Uredbe o lesu.

[19] Glej člen 6(1)(c) ter uvodni izjavi 16 in 17 Uredbe o lesu.

[20] V členu 4(2) je pojasnjeno, da „[g]ospodarski subjekti pri dajanju lesa ali lesnih proizvodov na trg ravnajo s potrebno skrbnostjo. V ta namen uporabljajo sveženj postopkov in ukrepov (v nadaljnjem besedilu: sistem potrebne skrbnosti), kakor je opredeljen v členu 6.“ Po drugi strani pa člen 6 te uredbe v upoštevnem delu določa, da „[s]istem potrebne skrbnosti iz člena 4(2) vsebuje naslednje elemente: […] (b) postopki ocenjevanja tveganja gospodarskemu subjektu omogočijo, da analizira in oceni tveganje nezakonito pridobljenega lesa ali lesnih proizvodov, pridobljenih iz takega lesa, ki se dajejo na trg. Pri takšnih postopkih se upoštevajo informacije iz točke (a) ter ustrezna merila ocenjevanja tveganja, vključno z: – zagotavljanjem skladnosti z veljavno zakonodajo, ki lahko vključuje certificiranje ali druge sheme tretjih strani, ki vključujejo preverjanje usklajenosti z veljavno zakonodajo, – razširjenostjo nezakonitega pridobivanja določenih drevesnih vrst, – razširjenostjo nezakonitega pridobivanja ali postopkov v državi in/ali na lokalnem področju, kjer je bil les pridobljen, vključno z upoštevanjem razširjenosti oboroženih konfliktov […]“

[21] V okviru tega moram poudariti besedo „razumno“, saj se, kot je navedeno v uvodni izjavi 15 Uredbe o lesu, hkrati s predvideno sledljivostjo lesa in lesnih proizvodov želi preprečiti ustvarjanje nepotrebnih upravnih obremenitev za tržne udeležence.

32. Ta obveznost poleg tega odraža namen Uredbe o lesu, ki je v skladu z njeno uvodno izjavo 31 boj proti nezakoniti sečnji in z njo povezanemu trgovanju. Zato Uredba o lesu „gospodarskim subjektom“ in „trgovcem“ nalaga posebne obveznosti. [22]

33. Vendar se obveznosti, naložene „gospodarskim subjektom“, razlikujejo od tistih, ki so naložene „trgovcem“. Medtem ko so „trgovci“ obvezani navesti osebe, ki so jim dobavile les ali lesne proizvode, in po potrebi osebe, katerim dobavijo take proizvode, [23] imajo „gospodarski subjekti“ obveznost potrebne skrbnosti. [24]

34. Iz povezanega branja člena 2(b) in (c) Uredbe o lesu je razvidno, da je „gospodarski subjekt“ oseba, ki *prvič* dobavi les ali lesne proizvode na notranji trg za distribucijo ali uporabo na notranjem trgu v okviru gospodarske dejavnosti, bodisi odplačno bodisi neodplačno.

35. Posledično se za namene Uredbe o lesu „gospodarski subjekt“ ne razlikuje od „trgovca“ po dejstvu, da dobavi les ali lesne proizvode na notranji trg – to storita oba. Razlikovalna značilnost je, da je „gospodarski subjekt“ oseba, ki je *prva* v dobavni verigi lesa in lesnih proizvodov na notranjem trgu, medtem ko trgovci prodajajo ali kupujejo les ali lesne proizvode, ki so *že* dani na notranji trg.

36. Iz tega izhaja, da je odločilni element za opredelitev, kdo je „gospodarski subjekt“ v smislu Uredbe o lesu, trenutek znotraj trgovinske verige trgovanja z lesom in lesnimi proizvodi, ko so ti proizvodi prvič dani na notranji trg.

37. V zvezi s tem je mogoče razlikovati med dvema položajema: v enem les in lesni proizvodi izvirajo iz neposekanih dreves v tretji državi ter se nato uvozijo v Evropsko unijo in dajo na notranji trg (kot neobdelan les ali proizvodi iz njega), v drugem pa so les in lesni proizvodi proizvedeni iz neposekanih dreves v Evropski uniji in dani na notranji trg.

38. Ker prvo dajanje na trg za prvo kategorijo nastane v trenutku sprostitve v prosti promet s strani nacionalnih carinskih organov, v tem kontekstu kot „gospodarski subjekt“ za namene člena 4(2) Uredbe o lesu deluje uvoznik lesa in lesnih proizvodov iz tretjih držav.

39. Zato mora *uvoznik* izpolniti obveznost potrebne skrbnosti, ki je naložena „gospodarskim subjektom“. Odločitev zakonodajalca Unije, da uvozniku naloži obveznost potrebne skrbnosti, je logična, saj je uvoznik prva oseba, ki ji lahko pravo Unije neposredno nalaga izvršljive obveznosti, kadar zadevni les ali lesni proizvodi izvirajo iz države zunaj Evropske unije. [25]

40. Če pa tako kot v obravnavani zadevi drevesa, ki se predelajo v les in lesne proizvode ter katerih nezakonito sečnjo naj bi Uredba o lesu nazadnje preprečevala, stojijo v Evropski uniji, se trgovinska veriga trgovanja z lesom (ali proizvodi iz njega) začne s sečnjo teh dreves v državi članici.

[22] Pojem „trgovec“ je v členu 2(d) Uredbe o lesu opredeljen kot „vsaka fizična ali pravna oseba, ki v okviru gospodarske dejavnosti na notranjem trgu prodaja ali kupuje les ali lesne proizvode, ki so že bili dani na notranji trg“.

[23] Glej člen 5 Uredbe o lesu.

[24] Obveznost potrebne skrbnosti ne velja za „trgovce“, ki so v členu 2(d) Uredbe o lesu opredeljeni kot „vsaka fizična ali pravna oseba, ki v okviru gospodarske dejavnosti na notranjem trgu prodaja ali kupuje les ali lesne proizvode, ki so že bili dani na notranji trg“.

[25] Seveda je mogoče, da so bili uvoženi les ali lesni proizvodi že nekaj časa v prometu zunaj notranjega trga, pri tem pa morda bili večkrat obdelani, in tako je lahko trenutek uvoza zelo oddaljen od trenutka, ko so bila zadevna drevesa najprej posekana. Vendar pred uvozom lesa ali lesnih proizvodov v Evropsko unijo zakonodajalec Unije ni pristojen, da z notranjo ureditvijo vpliva na trgovino s takim lesom in lesnimi proizvodi.

41. V tem scenariju je „gospodarski subjekt“ oseba, ki razpolaga s temi drevesi na podlagi pravice, ki ji jo daje nacionalna zakonodaja.

42. Skladno s tem je tudi samo ta oseba tista, ki lahko v okviru sistema potrebne skrbnosti iz člena 4(2) Uredbe o lesu ugotovi, da so proizvodi, ki tako vstopijo v promet, „zakonito pridobljeni“ (torej pridobljeni v skladu z veljavno nacionalno zakonodajo, kakor določa člen 2(f) navedene uredbe).

43. To me pripelje do obravnavane zadeve. Iz sodnega spisa izhaja, da je pritožnik, za katerega je slovaška vlada na obravnavi potrdila, da ima po slovaški zakonodaji pravico upravljati gozdove, kupcu prodal določeno količino lesa. Ta les je bilo treba pridobiti, saj omenjena drevesa še niso bila posekana. V skladu s tem je posledica pogodbe za zadevne količine lesa prvo dajanje proizvodov, ki spadajo na področje uporabe Uredbe o lesu, na notranji trg, saj se na tej točki začne trgovinska veriga za zadevni les. Torej je pritožnik ta, ki je deloval kot „gospodarski subjekt“ pri tej posebni transakciji ter ima obveznost vzpostaviti in uporabljati sistem potrebne skrbnosti iz člena 4(2) Uredbe o lesu. Navsezadnje je pritožnik edina oseba, ki lahko pravno dokaže, da je bilo prvo dajanje zadevnih proizvodov na trg v skladu z veljavno slovaško zakonodajo.

44. Za določitev „gospodarskega subjekta“ ni pomembno, kdo je zadevna drevesa fizično posekal. Ker lahko le „gospodarski subjekt“ izpolni obveznost potrebne skrbnosti, ki se nanaša na potrditev zakonitosti poslediične pridobitve, prenos dejanja sečnje dreves na tretjo osebo ne more pritožnika odvezati obveznosti potrebne skrbnosti, ki mu jo nalaga člen 4(2) Uredbe o lesu.

45. Nasprotno bi pomenilo, da bi se lahko dajanje lesa ali lesnih proizvodov na trg ločilo od obveznosti, ki izhaja iz člena 4(2) Uredbe o lesu, da se zagotovi zakonitost zadevne pridobitve. To pa pomeni tveganje, da bodo les in lesni proizvodi dani na notranji trg, ne da bi oseba, ki to stori ali je odgovorna za to, lahko dokazala zakonitost njihove pridobitve v skladu z obveznostmi te osebe. [26]

46. V okviru obravnavane zadeve bi lahko kupec postal „gospodarski subjekt“ le, če bi pritožnik pred sečnjo dreves prodal ali prenesel upravljavske pravice na njih. Samo v takem primeru bi odločitev, da se drevesa posekajo in da se pridobljeni les ali lesni proizvodi dajo na trg, sprejel kupec. [27] Vendar se ne zdi, da je bilo v obravnavani zadevi tako dogovorjeno, kar pa mora potrditi predložitveno sodišče.

[26] Na obravnavi je tekla razprava o tem, kdo bi lahko bil „gospodarski subjekt“ v hipotetičnem scenariju, ko oseba brez dovoljenja poseka drevo, da bi pridobljeni les ali lesne proizvode prodala na notranjem trgu. Ali v takem scenariju kot „gospodarski subjekt“ v smislu člena 2(c) Uredbe o lesu deluje upravljavec gozda ali „lesni tat“? To najverjetneje ni scenarij, o katerem je zakonodajalec razmišljal, ko je sprejemal Uredbo o lesu. Ker pa bi do takega položaja v praksi seveda lahko prišlo, bi se po mojem mnenju in skladno s stališčem slovaške vlade za „gospodarski subjekt“ za namene Uredbe o lesu še vedno štel upravljavec gozda, in ne „lesni tat“. Samo prvi je namreč sposoben zagotoviti zakonitost postopka pridobivanja in s tem izpolniti obveznost potrebne skrbnosti iz člena 4(2) Uredbe o lesu. Po drugi strani pa „lesni tat“ te obveznosti ne bi mogel nikoli izpolniti in tako ne bi mogel začeti trgovinske verige na notranjem trgu, ki naj bi jo urejala Uredba o lesu. Obveznost potrebne skrbnosti bi bila v takem primeru izpolnjena tako, da upravljavec gozda v svoj sistem potrebne skrbnosti vnese med drugim opis dreves, ki so bila nezakonito posekana, skupaj z oceno, da obstaja nevarnost, da bo poslediični ukradeni les nezakonito dan na notranji trg.

[27] Tak se zdi tudi položaj, ki ga je Komisija imela v mislih v scenariju 10a v Sporočilu Komisije z dne 12. februarja 2016, Smernice za uredbo EU o lesu (C(2016) 755 final, str. 18 in 19). V upoštevnem delu se ta dokument glasi: „[Scenarija 10 in 10a poudarjata dejstvo, da les na panju ne spada na področje uporabe uredbe. Odvisno od podrobnih pogodbenih ureditev je lahko ‚gospodarski subjekt‘ lastnik gozda ali družba, ki ima pravico do pridobivanja lesa za distribucijo ali uporabo v okviru svoje dejavnosti] […] Lastnik gozda Z proda družbi A pravico, da pridobi les na panju na zemljišču, ki je v lasti Z, za namene distribucije ali za potrebe dejavnosti družbe A. Družba A postane gospodarski subjekt, ko pridobi les za namene distribucije ali za potrebe lastne dejavnosti.“

47. Skratka, v dejanskih okoliščinah obravnavane zadeve je kot „gospodarski subjekt“ deloval pritožnik. Torej bi morala ta oseba imeti vzpostavljen sistem potrebne skrbnosti, da bi med drugim zagotovila skladnost z veljavno slovaško zakonodajo.

IV. Predlog

48. Glede na zgoraj navedeno Sodišču predlagam, da na vprašanje, ki mu ga je v predhodno odločanje predložilo Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (vrhovno upravno sodišče Slovaške republike, Slovaška), odgovori:

Pojem „dajanje na trg“ iz člena 2(b) Uredbe (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode

je treba razlagati tako, da

zajema odplačno prodajo neobdelanega lesa ali lesa za ogrevanje v smislu Priloge 1 k tej uredbi, če kupec v skladu s pogodbo o koncesiji za pridobitev zadevni les pridobi pod vodstvom in nadzorom prodajalca.